

Forfatter: Worm, Jacob

Titel: . - [1968]

Citation: Worm, Jacob: ". - [1968]", i Worm, Jacob: . - [1968], udg. af ERIK SØNDERHOLM , [1968]-1994, s. 75. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-worm01val-shoot-idm140677735069328/facsimile.pdf> (tilgået 25. april 2024)

Anvendt udgave: . - [1968]

DE KRISTNE KIRKERS
KLAGESANG

Sørg, højhellige Jesu kirke, og afsyng med mig sørgmodige klagesange; sørg og klag; sørg over den udslukte sandhedens sol; klag over den opstigende tomhedens planet; sørg over de afdøde fædres gravhøj og se sørgende tilbage over de guddommelige legemes højsatte aske; klag over den rasende yngling, den før tidligt modne fader, såre lig Judæas for tidligt modne frugter, som under pres forsvinder i røg og damp. Han begærer jo nemlig brændende at synes kirkens fader, skønt han næppe er blevet dens søn; sørg over de afdøde højhellige biskopper; klag over den pavckylling og bispelvalp, ikke kirkens foresatte, men voldeligt og svigefuldt pånødte. Sørg over de bortflyvende ørne, sangsvaner, svaner og lærker; klag over den hidflyvende og pippende spurv og den atter og atter takkende gasling blandt svaner; ikke en hyrde (pastor), men en bager og en mådelig og fremfærende bedrager, der tragter efter større ting, end han tager. Sørg over hyrderne for den hellige hjord, der gløder i det hellige arbejde. Klag over den lunkne engel blandt beboerne i Laodicea, som ikke er svensker, ikke dansker, ikke skåning, men sammensmeltet og blandet af disse tre og er vokset sammen til et kinærisk uhyre, en kerberos. Født under danskernes scepter og næret og opdraget under samme gik han, idet han ville løbe hornene af sig, over i Sveriges lejr; idet han snart og straks skiftede himmel, jordbund og hav, men ikke skiftede sind, søgte han tilbage til danskernes pol, ligesom en flagermus, der som en overløber flyver bort fra sine. Denne prydet med laurbær, udstyret med privilegier, og opfostret med rundhåndethed, øget med underhold, begærede misundeligt de ydre lande. Idet han vendte tilbage, tilbød den ærværdige svenskernes scepter. Udpeget som døvogter for professorstanden, næppe ordinarius. Derefter gjorde han for anden gang under krænkelse af sin ed forandring til et andet folk og betrådte under afsyngelse af en palinodi danskernes kyster efter at have forladt professorskabets grænsepunkt. Og denne (o, Gud, og alle godes tro) blev med støtte og fødselshjælp af smedehustruens, skomagerenkens vinlivmoder, kirkens døvogterske, valgt til hyrde og domprovst ikke ved kongelig, ikke ved

- 33 Uxoris Viduæ Sutoriæ fabrilis Janitricæ Ecclesiæ Virgineæ
 creatus est Pastor et Præpositus primarius, Jure Vocandi
 non Regiô, non Divinô, non Propheticô, non Apostolicô,
 36 non justô, sed Vinariô, sutoriô, illegitimô, illicitô et Diabo-
 licô. Atque heic, risum teneatis Amici, functus est officio
 concionatoriô, non ut Concionator, sed ut Agyrta loqvax,
 39 Gesticulator, Garrulus et morio ridiculus, Etenim Verba
 facturus sacra profanus iste, non Vocem, sed cachinnum
 271 extollens, / garriens, ganniens, Jam strophium Vibrans,
 42 circum agens, Jam brachia expandens, pandiculans, Jam
 corpus Juvenile incurvans, reflectens, Jam caput retro agens
 et qvatiens, et nescio quid non nugarum ebulliens, efficiens,
 45 evomens, et nescio quid non monstri alens, ampullas et
 Verba projiciendo sesquipedalia, atque ex stercore et fimeto
 Anglicano conciones et dogmata eruens, furans, surripiens.
 48 De heic insertus est ordini Pontificio, futurus Pastorum
 summus, cum tamen sit Jmpostorum non minimus, sed
 mimus. Incedit insultus iste infulâ decorus atque ornatus
 51 mitra, cum tamen rectius onustus esset et ornatus mitrâ,
 cum tamen rectius onustus esset et ornatus matulâ. Eheu!
 luge Ecclesia, seculô post Christum nonô, Papalem et
 54 Pontificiam sedem occupavit foemina JOHANNA, sed
 Jam nunc seculô post Christum decimo septimo, puer
 JOHANNES sedem Lutheri Pastorem et Pontificiam
 57 adscendit, illam sacram spartam non ornaturus, sed con-
 taminaturus et conspurcaturus, et perpoluturus. Eheu!
 luge artium bonarum et Scientiarum Universitas; lamen-
 272 60 tare / facultatis Theologicæ Diaconum verius, quam
 Decanum, quippe qui vult in Academia Vocari Theologiæ
 Decanus et Senior, cum tamen in ea nunquam egit Pro-
 63 fessorem, nequidem Philosophiæ ordinarium: At Junior qui
 est, vel adolescentior, quomodo esse, aut vocari possit
 Senior, non video. Lugete Ecclesiæ seminaria, et vel risu
 66 vel fletu vestrum excipite Visitatorem, cujus sapientia non

guddommelig, ikke ved profetisk, ikke ved apostolisk, ikke ved retfærdig, men ved vinens, skomagerens, uægte, ulovlige og djævelske kaldsret. Og denne, hold nu latteren tilbage, venner, beklædte et embede i folkeforsamlingen, ikke som folketaler, men som snakkesalig pengeindsamler, snakkelysten skuespiller og latterlig nar. Thi denne verdslige vil gøre hellige ord, han hæver ikke stemmen, men slår en skoggerlatter op, våsende, buldrende, nu udslyngende en strofestump, drejende sig omkring, nu udbredende armene, strækkende sig, nu bøje sit ungdommelige legeme, bøjer det tilbage, lægger hovedet tilbage og ryster det og sprudler af jeg ved ikke hvilken sniktsak, pjattende, udspyende og nærende jeg ved ikke hvilket uhyre ved at henkaste svulstig tale og alenlange ord, opgraver taler og dogmer af det engelske mæg og den engelske mødding, rasende, stjælende. Derefter blev han indpodet i den biskoppelige stand, den fremtidige øverste blandt hyrder, skønt han dog ikke er den mindste bedrager, men en skuespiller. Denne fornærmelse skrider frem, smykket med mitra og prydet med bispehue, skønt han rettere skulle være belæst og prydet med en natpotte. Ak, sørg, kirke, i det niende århundrede efter Kristus besatte en kvinde Johanna paven og ærkebispens sæde, men nu i det syttende århundrede efter Kristus bestiger drengen Johannes Luthers præste- og bispesæde, idet han ikke vil pryde, men smitte og besudle og vanære den hellige gave. Ak! Sørg alle gode kunster og videnskaber; klag over det teologiske fakultets diakon snarere end dekan; han vil jo nemlig kaldes teologiens dekan og senior i akademiet, skønt han dog aldrig optrådte som professor i det, ikke engang ordinarius i filosofien; men jeg ser ikke, hvorledes den, som er ung eller yngre, kan være eller kaldes senior. Sørg, i kirkens »planteskoler«, og mød den besøgende enten med Eders latter eller gråd, han, hvis visdom ikke engang består i skægget (den skæggløse yngling, kruset af dun, har jo ikke et sådant), han lånte det muligvis af det gamle og bageste nedre skæg under hustruens skjulende klædning. Men det er hverken anbragt på brystet, hvor det ikke har sin plads, ej heller har han haft det, med mindre det bør findes på læberne, hvor visdommens fråde går over sine bredder, ikke en sand flod af massiv viden. I skal beundre Eders snakkelystne og pludrende

quidem consistit in barba, (quippe quam non habet imber-
 69 bis Juvenis lanugine crispatus) mutuatus fortè eam ex
 antica et postica inferiori barba sub veste latente Uxoriam;
 sed nec sita est in pectore, ubi sedem non habet, nec habuit,
 nisi forte inveniendâ est in labiis, ubi spuma redundat
 72 sapientiæ, non verum solidæ sapientiæ flumen. Admira-
 mini scholæ garrulum et loqvaccm Vestrum Examinatorem,
 Nugatorem logicum, Parasitum Græculum, Infantem Vel
 75 Embryonem Ebræum, Gerronem et Blateronem Latinum,
 Vel Siculis gerris Varionem. Obstupescite Mystæ ad adven-
 273 tum sive leporis, sive Sciuri, sive / Erinacci Pontificalis,
 78 qui Leoni successit superintendenti. Hic tamen sacros
 mysteriorum Dispensatores Vitiis et convitiis inficere,
 proscindere, obruere non abstinet, non Veretur, non eru-
 81 bescit. Accedit infantilis hic vel Thraso, Vel Stentor, sti-
 patus turbâ et catervâ Ardelionum minorum, Parasitorum,
 Adulatorum et Assentatorum. Increpat et invehitur in
 84 Pastores, minitans [Pastoribus] flagellum. Increpat et inve-
 hitur in atatis rudioris Formatores ceu corundem terros,
 larva et terriculamentum. Increpat et invehitur in Diaco-
 87 nos et Vicarios furens ac frendens, eorundem crux et pati-
 bulum. Increpat et invehitur in Catechumenos agrestes
 fremens ac fervens, quos non contentus est esse Cate-
 90 chumenos, existimans eos pares esse debere profectu The-
 ologiæ Antistitibus, quem ipse nunquam egit. Estote atto-
 93 nitæ Ecclesiæ, adspicite mimum in medio choro exsul-
 tantem Verius, quam perorantem, gesticulantem potius,
 quam concionantem, tripudiantem rectius, quam evange-
 274 96 lium prædicantem. Intuemini Sycophantam, Videte Hypo-
 critam, / ridete Pipionem annulò ornatum aureò ut Aulicum,
 ut Amasium, ut mollissimum Spectatorem formarum (in
 99 quarum mactra et mulctra rodii, radii, rudii) non ut Pa-
 storem, non ut Mystam, non ut Pontificem. Attendite at-
 tonitæ, circumgyrat [holoscricum] capitegmen, oculos extol-

eksaminator, en logisk skyvadronør, en græculisk parasit, en lallende eller embryonisk hebræer, dagdriver og latinsk sludrebøtte, en lunefuld herre i siculiske (siciliske) bagateller. Bliv forstenet over den indviedes komme, hvad enten det er en hare eller et eger eller det biskoppelige pindsvin, som fulgte efter løven som biskop. Denne afholder sig ikke fra, tager ikke i betænkning, rødmer ikke ved at smitte, bagtale, overvælde de hellige forvaltere af mysterierne med krænkelser og skældsord. Her-til kommer den barnagtige Thraso eller Stentor, omgivet af en skare og høb af stundesløse unge mennesker, parasitter, spytstikkere og smigrere. Han larmer og skælder mod de unges opdragere som sammes rædsel, spøgelse og skræmmebillede. Han larmer og skælder rasende og tænder-skærende mod diakoner og vikarer, sammes «kors» og «halsblok». Han larmer og skælder brølende og hidsigt mod de landlige katekumener, idet han mener, at de skulle være ligestillede med teologiens foresatte i fremgang, hvilken han aldrig selv har givet sig af med. I skal være bestyrkede, kirker, se skuespilleren, der springer frem midt i koret snarere end fører talen til ende, snarere gebærder sig end taler til folket, snarere hopper end prædiker evangeliet. Tag rænkesmeden i øjesyn, se hyklere, se ad ham, der pipper, prydet med en guldring som en hofmand, som en forlovet, som den mest blodagtige kender af former (blandt hvilke han gnaver, skraber, skriger på dejtrug og mælkespande), ikke som præst, ikke som indviet, ikke som biskop. Afvent, bestyrkede, han drejer den hedsilkes hovedbeklædning rundt, spiler øjnene op, bjæffer med stemmen, truer med sit minespil og vil anses for barsk, skønt han dog er kvindagtig. Sørg over og begræd skolens fornærmende visitator, som er en røst og derudover intet. Han mener, at han når sejren er vundet, har slået 100 kættere på flugt, hvor han, idet han viser sin myndighed, i den litterære skole hæver den ene alumne over den anden. Denne erklærer, at han har besejret 600 arianere og anabaptister, hvor han har forfulgt en og anden kollega med trusler. Denne mener, at han har fordrevet og tilintetgjort 1000 munke, kalvinister, kvækere, hvor han bidende har dadlet een underordnet. Denne tror, at han har udryddet alle Weigelianere og nestorianere, hvor han har dadlet en og anden leder af skolen skønt han dog aldrig har forvaltet lovpriste em-

- lit, Vocem elatrat, Vultu minatur, et Vult torvus haberi,
 102 cum tamen sit foemineus. Plangite, plorate Scholæ insultan-
 tem Visitatorem, qui vox est, et præterea nihil. Hic centum
 105 putat se partâ Victoriâ fugasse Hæreticos, ubi in ludo lite-
 rario alterum super alterum monstraturus auctoritatem
 evexerit alumnus. Hic auctumat se sexcentos debellasse
 108 Arianos et Anabaptistas, ubi unum et alterum minis insec-
 tatus fuerit Collegam. Hic mille opinatur se deturbasse et
 prostravisse Monachos, Calvinianos, Qvaceros, ubi unum
 mordicus culpaverit Substitutum. Hic omnes credit se extir-
 111 passse Veigelianos et Nestorios, ubi unum vel alterum repre-
 275 henderit / ludi Moderatorem, cum tamen ipse nunquam
 administraverit officia laudata. Lugete Ecclesiæ Commenta-
 114 torem (quid dico Convitiatorem et Compilatorem) tex-
 tum litaneuticorum Verius nugantem, quàm commen-
 tantem, Verius garricentem quàm evangelizantem, con-
 117 tendentem Dama viginti quinque ampullis depingentem
 manus Davidis flavus tinnientibus campanis, fumantibus
 120 caminis, et saltantibus pueris risum potius movet, quàm
 penitentiam excitat nobis omnibus penitendus. Lamen-
 123 tamini ludi, officinæ bonarum artium vestrum Reformato-
 rem, qui ceu novus Rex novas conatur cffingere et obtru-
 dere leges ex ocrebro Juvenili crutas, pinsas et pistas: Sed
 276 Vetera extollimus recentium incuriosi. Eheu! lugete Ec-
 126 clesia, lamentare / Universitas! Plorate ludi! Dolete boni,
 et mæstos mecum et cum Ecclesia decantate elegos, cujus
 hinc descriptam Videtis elegiam.

beder. Sørg over kirkens kommentator (hvad siger jeg! skændegæst og kompilator) af tekster til gudstjenesten, der snarere laver narrestreger end fortolker, snarere snakker end forkynder, kappes med hjorten, afmaler med femogtyve bombastiske ord Davids hænder, gul vækker han under ringende klokker, rygende øvne og springende drenge snarere latter end bod, han er forkastelig for os alle. Klag, skoler, over reformatoren af værkstedet for Eders gode kunster, der ligesom en ny konge søger at opfinde og pånøde nye love, fremdraget, stødt og knust af den ungdommelige hjerne. Men vi, der står ligegyldige over for det ny, priser det gamle. Ak, sørg kirker, klag, universitetet, græd, skoler. Sørg, gode, og afsyng med mig og med kirken sørgelige klagesange, og hans klagesang, som I ser nedskrevet her.